

VEREJNÁ VYHLÁŠKA

Oznámenie o prerokovaní Programu starostlivosti o Národnú prírodnú pamiatku Demänovské jaskyne

Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (ďalej len „Okresný úrad Žilina“), ako príslušný orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskôrších predpisov, podľa § 64 ods. 1 písm. c) a § 67 písm. c) bod 1. zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskôrších predpisov (ďalej len „zákon OPaK“) a § 26 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskôrších predpisov (ďalej len „správny poriadok“), Vám oznamuje zámer a zároveň Vás pozýva na **prerokovanie Programu starostlivosti o NPP Demänovské jaskyne**, ktoré sa uskutoční

dňa 27. 7. 2017 o 10.00 hod.

na Správe Slovenských jaskýň, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš

Program starostlivosti o NPP Demänovské jaskyne vypracovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Správa Slovenských jaskýň Liptovský Mikuláš, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš podľa prílohy č. 18 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Program:

1. Prezentácia Programu starostlivosti (ŠOP SR, Správa slovenských jaskýň)
2. Návrhy, pripomienky (účastníci)
3. Proces schvaľovania (Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie)

Do kompletného Programu starostlivosti o NPP Demänovské jaskyne a jeho príloh je možné nahliať na Okresnom úrade Žilina, odbore starostlivosti o životné prostredie, Námestie M. R. Štefánika 1, 010 01 Žilina, na Správe slovenských jaskýň, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš a na <https://www.minv.sk/?odbor-starostlivosti-o-zivotne-prostredie-73>

Účasť vlastníkov (nájomcov, správcov) dotknutých pozemkov je nutná.

Za deň doručenia Programu starostlivosti o NPR Demänovské jaskyne sa podľa § 26 ods.2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskôrších predpisov, považuje 15. deň odo

dňa vyvesenia tejto verejnej vyhlášky na úradnej tabuli Okresného úradu Žilina a na dočasnej úradnej tabuli dotknutej obce Demänovská dolina v okrese Liptovský Mikuláš.
Okresný úrad Žilina žiada obec Demänovská dolina o zverejnenie verejnej vyhlášky najneskôr do 26.07. 2017.

Svoje pripomienky a námietky k Programu starostlivosti o NPP Demänovské jaskyne zašlite písomne do termínu prerokovania, alebo ich uplatnite najneskoršie v deň prerokovania. V prípade neuplatnenia pripomienok do stanoveného termínu, Okresný úrad Žilina má za to, že súhlasíte s Programom starostlivosti o NPP Demänovské jaskyne.

Okresný úrad Žilina
odbor starostlivosti o životné prostredie
Nám. M. R. Štefánika 1
010 01 Žilina
-5-

RNDr. Drahomíra Macášková
vedúca odboru

Prílohy:

Program starostlivosti o národnú prírodnú pamiatku Demänovské jaskyne (koncept)
Potvrdenie o informovaní verejnosti (len obec Demänovská Dolina)

Doručuje sa:

- Obec Demänovská dolina, Obecný úrad 258, 031 01 Liptovský Mikuláš
- ŠOP SR, Správa slovenských jaskýň, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Jaskyniarsky klub Demänovská dolina, Paťo Herich
- Slovenská Speleologická Spoločnosť, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor starostlivosti o ŽP, Vrbická 1993, 031 01 Liptovský Mikuláš
- ŠOP SR, Správa NP Nízke Tatry, Lazovná 10, 974 01 Banská Bystrica
- Urbár Vrbica, pozemkové spoločenstvo, ul. 1. mája č. 95, 031 01 Liptovský Mikuláš

OKRESNÝ
URAD
ŽILINA

Telefón
++421/041/ 507 6806

Fax
++421/041/507 6809

E-mail
Jan.Rybar2@minv.sk

Internet
www.minv.sk

IČO
00151866

Program starostlivosti o Národnú prírodnú pamiatku Demänovské jaskyne

(koncept)

1. Základné údaje

1.1. Číslo podľa štátneho zoznamu: 5280

1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území: územie európskeho významu SKUEV302 Ďumbierske Nízke Tatry, chránené vtáctie územie CHVÚ018 Nízke Tatry

1.3. Kategória a názov územia: Národná prírodná pamiatka Demänovské jaskyne

1.4. Platný právny predpis o vyhlásení

Jaskyňa je Vyhláškou č. 293/1996 Z. z. Ministerstva životného prostredia SR z 30. 9. 1996 vyhlásená za národnú prírodnú pamiatku v zmysle zákona NR SR č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

1.5. Celková výmera územia: dĺžka 41 463 m (údaj k 1. 3. 2017), vertikálne rozpätie 196 m

1.6. Vzťah k schválenej územnoplánovacej dokumentácii regiónu a dotknutých obcí

Obec Demänovská Dolina má schválený územný plán obce účinný od 24. 9. 2012 a zmeny a doplnky k územnému plánu obce účinné od 24. 7. 2015.

2. Súčasný stav

2.1. Prírodné pomery

Geologické pomery

NPP Demänovské jaskyne (systém Demänovských jaskýň) je v celom rozsahu vytvorená v karbonátoch krížanského príkrovu, ktorý sa zaraďuje do tektonickej jednotky fatrika. V oblasti Demänovskej doliny sú zastúpené gutensteinskými vápencami a dolomitmi a ramsauskými dolomitmi. Ležia na tektonicky výrazne zredukovaných zvyškoch obalovej jednotky, ktoré sú reprezentované len spodnotriásovými bridlicami a kremencami v úzkych pruhoch v oblasti Lúčok a západnej strany Zadnej vody, priamo v nadloží ďumbierskeho kryštalika. Tektonickým nadložím karbonátov krížanského príkrovu je stredno- až vrchnotriásový komplex chočského príkrovu hronika, vyvinutý v bielovážskom panvovom vývoji. Na povrch vychádzajú vo forme gutensteinských vápencov a chočských dolomitov v okolí vrcholovej časti Demänovskej hory (1304 m). Základné horninové typy Demänovských jaskýň opísali Pokorný (1952) a Droppa (1957, 1972) v rámci geomorfologického prieskumu.....

Geomorfologické pomery

Demänovský jaskynný systém (sústava geneticky súvisiacich jaskýň, ktoré sú speleologicky poprepájané a tvoria súvislý celok) meria 40 471 m (údaj k 15. 3. 2015, P. Herich ml.) a je najdlhším na Slovensku. Prevýšenie medzi najnižším a najvyšším miestom v rámci jaskynného systému je 196 m.

Hlavnú časť jaskynného systému tvorí Pustá jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská jaskyňa mieru a Demänovská ľadová jaskyňa (ich podrobnej opis podáva najmä Droppa, 1952, 1955, 1956, 1957). Na viacerých miestach Pustej jaskyne sa objavuje podzemný vodný tok vrátane posledne objavených časťí smerujúcich južnejšie do ponorovej zóny.

NPP Demänovské jaskyne – speleologicky prepojené jaskyne v rámci Demänovského jaskynného systému (Herich a Holubek, 2015).

Názov jaskyne	Dĺžka	Prevýšenie
1. Demänovská jaskyňa mieru	16 477 m	134 m
2. Demänovská jaskyňa slobody	11 117 m	130 m
3. Pustá jaskyňa	6 214 m	183 m
4. Demänovská ľadová jaskyňa	2 174 m	80 m
5. Demänovská medvedia jaskyňa	1 562 m	71 m
6. Vyvieranie	1 354 m	43 m
7. Jaskyňa trosiek	1 177 m	67 m
8. Údolná jaskyňa	155 m	11 m
9. Pavúčia jaskyňa	129 m	17 m
10. Jaskyňa pod útesom	71 m	12 m
11. Točište 15	41 m	4 m
Celková dĺžka	40 471 m	

OKRESNÝ
URAD
ŽILINA

Telefón ++421/041/ 507 6806

Fax ++421/041/507 6809

E-mail Jan.Rybar2@minv.sk

Internet www.minv.sk

IČO 00151866

Chemogénne a klastické výplne jaskyne

Vo vzťahu k alogénnemu vývoju jaskynného systému sa v podzemí vyskytujú nielen autochtónne, ale vo veľkej mieri aj alochtónne sedimenty.

Na mnohých miestach NPP Demänovské jaskyne je bohatá a rôznorodá sintrová výplň, ktorú tvorí uhličitan vápenatý sekundárne vyzrážaný v jaskynnom prostredí. Stalaktitové útvary sa vyskytujú v rozličných podobách – krehké jaskynné brká, tenšie i hrubšie kónické (zahrotené) stalaktity, zhrubnuté stalaktity mrkvovitého tvaru a guľovité (sférické) duté stalaktity. Z početných stalagmitových útvarov medzi najpozoruhodnejšie patria pagodovité stalagmity.....

Klimatické pomery

Demänovská ľadová jaskyňa predstavuje rozsiahlejšiu, mikroklimaticky komplikovanú jaskynnú sústavu, ktorej niektoré úseky samostatne komunikujú s povrhom. Výmena vzdušných hmôr medzi vonkajšou atmosférou a jaskynou, ako aj ich výmena medzi jednotlivými časťami jaskyne je veľmi zložitá a časovo premenlivá. Závisí hlavne od kolísania vonkajšej teploty vzduchu. Všeobecne v zimnom období pri poklese vonkajších teplôt vzduchu pod bod mrazu má charakter staticko-dynamický až dynamický. V letnom období sa väčšina priestorov jaskyne správa staticky.

Hydrogeologické pomery

Demänovská dolina, ktorej súčasťou je NPP Demänovské jaskyne, patrí podľa hydrogeologickej rajonizácie Slovenska (Šuba et al., 1984) k hydrogeologickejmu rajónu MG 017 *Mezozoikum a kryštalíkum SZ svahov Nízkych Tatier*. Podľa zaradenia územia medzi útvary podzemných vôd je súčasťou útvaru podzemných vôd v predkvartérnych horninách SK200300FK – *Útvar puklinových a krasovo-puklinových podzemných vôd severozápadnej časti Nízkych Tatier oblasti povodia Váhu* (Kuníková et al., 2005).....

Fauna a biotopy

Z Demänovských jaskýň je dosiaľ evidovaných viac ako 160 taxónov bezstavovcov z 27 systematických skupín. Menšiu časť tohto spektra tvoria živočichy s výraznou afinitou ku jaskynnému prostrediu (eutroglofily a stygofily – 50 taxónov) a pravé subteránne formy (9 taxónov).

2.2. Stručný opis predmetu ochrany

Celé územie Demänovej doliny je v národnom parku Nízke Tatry, ktorý vyhlásili v roku 1978. V rámci sústavy NATURA 2000 je prevažná časť Demänovskej doliny súčasťou územia európskeho významu SKUEV302 Ďumbierske Nízke Tatry vyhláseného v roku 2004; Demänovská dolina je aj súčasťou chráneného vtáčieho územia CHVÚ018 Nízke Tatry vyhláseného v roku 2010.

Dôležitým krokom na ochranu Demänovských jaskýň bolo vyhlásenie prírodnej rezervácie Demänovská dolina už v roku 1929, ktorá patrí medzi najstaršie prírodné rezervácie na Slovensku. Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 17/2003 (vydanej v nadväznosti na zákon NR SR č. 534/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny) predstavuje národnú prírodnú rezerváciu. Jej výmera je 836,88 ha. Zaberá prevažnú časť Demänovskej doliny budovanú karbonátovými horninami s rozsiahlymi jaskynami – od Machnatej dolinky po Čiernu dolinku ponize Demänovskej ľadovej jaskyne, ako aj protiľahlú časť Demänovskej doliny severne od Repísk. Masív Stodôlky (1213 m) s hustou sieťou chodieb jaskyne Štefanová, ktoré boli objavené najmä od polovice 90. rokov minulého storočia, do rezervácie zatial nepatrí.

Demänovské jaskyne boli za chránený prírodný výtvor (CHPV) vyhlásené Úpravou Ministerstva kultúry SSR z 28. 12. 1972. Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 293/1996 Z. z. ustanovuje Demänovské jaskyne (speleologicky prepojenú sústavu jaskýň dlhú viac ako 35 km) za národnú prírodnú pamiatku.

Vzhľadom na alogénnu polohu krasu si najmä najnižšie časti Demänovských jaskýň, do ktorých sa dostávajú alochtónne ponorné vody z hornej nekrasovej časti doliny, vyžadujú územnú ochranu aj mimo rezerváciu. Preto spolu s vyhlásením Demänovských jaskýň za chránený prírodný výtvor v roku 1972 bolo legislatívne ustanovené aj jeho ochranné pásmo. Malo výmeru 1517,05 ha; sčasti sa prekrývalo s prírodnou rezerváciou Demänovská dolina a navyše zaberala ďalšiu krasovú i nekrasovú časť doliny priliehajúcu k ponorom. Návrh na vyhlásenie ochranného pásmá Demänovských jaskýň vychádzal z potreby zabezpečiť ich dostatočnú ochranu pred nežiaducou antropogénnou činnosťou na povrchu územia. S cieľom prehodnotiť územný rozsah a uplatniť nové legislatívne normy sa zákonom NR SR č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny zrušili všetky dovtedy vyhlásené ochranné pásmá jaskýň na Slovensku.

Národnú prírodnú rezerváciu Demänovská dolina, pôvodne vyhlásená najmä z dôvodu ochrany tamojších jaskýň, vďaka najvyššiemu stupňu územnej ochrany dostatočne chráni povrch nad jaskynným systémom. Najzraniteľnejšia ponorová oblasť jaskynného systému je súčasťou Národného parku Nízke Tatry s tretím stupňom územnej ochrany (v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny), patri do východnej časti chránenej vodohospodárskej oblasti Nízke Tatry vyhlásenej nariadením vlády č. 13/1987, ako aj do oblasti sprísnených opatrení II. stupňa ochranného pásmá vodných zdrojov v Demänovskej doline v zmysle rozhodnutia č. ŠVS

	OKRESNÝ ÚRAD ŽILINA	Telefón ++421/041/ 507 6806	Fax ++421/041/507 6809	E-mail Jan.Rybar2@minv.sk	Internet www.minv.sk	IČO 00151866
--	---------------------------	--------------------------------	---------------------------	--	--	-----------------

1920/1995. Napriek tomu sa tu vyskytovali prípady porušenia a nedodržiavania tohto rozhodnutia. Preto Správa slovenských jaskýň v roku 2000 opäťovne spracovala návrh ochranného pásma Demänovských jaskýň (s výmerou 1149,85 ha) s cieľom eliminovať nežiaduce činnosti v najkritickejšej časti vodozbernej oblasti. Keďže urbárske spoločenstvá a niektorí vlastníci pozemkov neakceptovali navrhované hranice ochranného pásma, počas opakovanej prerokovávaní sa jeho výmera musela podstatne zmenšiť, najmä na Lúčkach (Haviarová a Gažík, 2010). Krajský úrad životného prostredia v Žiline vyhlásil nové ochranné pásmo NPP Demänovské jaskyne s výmerou 592,3152 ha až v roku 2009.

Jaskyne Demänovskej doliny boli zapísané do zoznamu mokradí medzinárodného zoznamu 17. 11. 2006 pod číslom 1647. Táto Ramsarská lokalita okrem jaskynného systému zahŕňa aj povrchovú, najzraniteľnejšiu časť vodozbernej oblasti, ktorá sa podielá na doplnení zásob podzemných vôd v krase. Celková rozloha lokality je 1448,71 ha.

Jaskyne Demänovskej doliny boli zapísané do Ramsarského zoznamu na základe splnenia troch z deviatich kritérií slúžiacich na identifikáciu medzinárodne významných mokradí. Predstavujú reprezentatívny typ podzemných krasových a jaskynných hydrologických systémov s veľkým hydrologickým významom. Vyznačujú sa prítomnosťou mnohých zraniteľných a ohrozených druhov jaskynnej fauny, napr. druhy *Eukoenia spelaea* (Palpigradida), *Niphargus tatraensis*, *Synurella intermedia* (oba Amphipoda), *Allorhiscosoma sphinx* (Diplopoda), *Duvalius microphthalmus spelaeus* (Coleoptera), *Hypogastrura crassaegranulata*, *Protaphorura janosik*, *Deteraphorura kratochvili*, *Pseudosinella paclti* (Collembola) a mnohých ďalších. Zároveň reprezentujú lokalitu významnú z hľadiska zachovania biologickej diverzity jaskynných bezstavovcov Západných Karpát. V systéme bolo determinovaných viac ako 150 druhov bezstavovcov a 11 druhov netopierov. Preto Demänovské jaskyne sú dôležitou lokalitou na zachovanie biologickej diverzity jaskynných bezstavovcov Západných Karpát.

Demänovská ľadová jaskyňa a Pustá jaskyňa patria medzi chiropterologické lokality európskeho významu, viazané medzinárodnou dohodou EUROBATS účinnou od roku 1994, ktorá sa vzťahuje na všetky európske druhy netopierov s cieľom ich zachovania a ochrany.

2.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Národná prírodná pamiatka Demänovské jaskyne predstavuje unikátny a rozsiahly podzemný systém s uceleným komplexom pomerne zachovalých podzemných biotopov obývaných pestrým a bohatým spoločenstvom fauny. Dosiaľ je tu evidovaných 160 taxónov bezstavovcov (Vertebrata) z 27 systematických skupín, pričom väčšina nálezov sa viaže k Demänovskej jaskyni slobody. Z tohto spektra až 50 taxónov zaraďujeme medzi živočichy s vysokou afinitou ku jaskynnému prostrediu (eutrogofily, stygofily) a 9 druhov medzi pravé subteránne formy. Demänovské jaskyne možno označiť za oligotrofné, t. j. je tu prítomné iba malé množstvo organických zvyškov v podobe naplaveného alebo napadaného lístia, dreva, či guána netopierov. Nízka kvantita a diverzifikovanosť tejto potravnej ponuky sa odráža aj na pomerne nízkej diverzite a populačnej hustote prítomnej subteránnej fauny. Niekoľko zástupcov predstavuje špecializované jaskynné formy s lokálnym, endemickým výskyтом, napr. chvostoskoky *Pseudosinella paclti* a *Deuteraphorura kratochvili* alebo štúrovka *Eukoenia spelaea*, ktorá obýva viaceré krasové oblasti strednej a južnej Európy. Tieto tri troglobionty tu majú zároveň severnú hranicu svojho rozšírenia. Ich súčasné rozšírenie je nepochybne odrazom zložitej paleogeologickej genézy a paleoklimatických podmienok územia Nízkych Tatier v minulosti. Prinajmenšom viaceré nálezy reliktných a endemických jaskynných chvostoskokov (Collembola), roztočov (Acarina) a chrobákov (Coleoptera) indikujú, že fauna Demänovského krasu mohla prežiť predchádzajúce klimatické výkyvy v období pleistocenných glaciálov priamo na mieste, ukrytá v podzemí.

Vchodové časti a vnútorné priestory jaskynného systému poskytujú pestrý výber úkrytov pre viaceré druhy stavovcov (Vertebrata), žijúce na predmetnom území. Najpočetnejšie zastúpenou skupinou sú cicavce (Mammalia), predovšetkým z radu netopierov (Chiroptera). Tie aktívne a pravidelne vyhľadávajú jaskynné prostredie za účelom hibernácie, výnimcoľaj aj ako denný úkryt počas letného obdobia. Demänovské jaskyne sú dôležitým zimoviskom predovšetkým chladnomilných lesných druhov, pričom významnosť tohto územia presahuje hranice nízkotatranského regiónu. Od roku 1995 sa tu pozoruje postupný nárast celkového počtu zimujúcich netopierov, a to najmä z dôvodu nástu abudancie netopiera fúzatého (*Myotis mystacinus*) a netopiera Brandtovho (*Myotis brandtii*) v Demänovskej ľadovej jaskyni. Táto lokalita je v súčasnosti druhým najpočetnejším zimoviskom menovaných druhov, ako aj večernice severskej (*Eptesicus nilssonii*) na Slovensku (hned' po Dobšinskej ľadovej jaskyni zo Slovenského raja). Na základe poznatkov z posledných rokov možno konštatovať, že v jaskyniach Demänovskej doliny hibernuje minimálne 800 netopierov ročne. Prechodne, resp. príležitostne sa v podzemí zdržiavajú zástupcovia menších šeliem, drobných zemných cicavcov, ale i niektoré druhy obojživelníkov (Lissamphibia), vtákov (Aves) a výnimcoľaj rýb (Osteichthyes) alebo plazov (Reptilia). Pre tieto živočichy sú jaskynné priestory iba dočasným úkrytom počas nepriaznivých podmienok na povrchu (dlhotrvajúce sucho, tropické teploto, zimné obdobie), príležitostným miestom získavania potravy alebo úkrytom pred predátormi. Svojou prítomnosťou stavovce vo väčšej či menšej mieri ovplyvňujú ekologické vzťahy v jaskynných biocenózach. Ich exkrementy a kadávery sú zdrojom organickej hmoty, ktorá je trofickým základom pre mnohé jaskynné bezstavovce.

2.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody

V prípade NPP Demänovské jaskyne z hľadiska ďalších záujmov ochrany prírody je nutné zameriť pozornosť aj na povrchovú krajinu a biotopy, ktoré sa v nej nachádzajú. Dôvodom je veľmi úzka interakcia medzi povrchovými a jaskynnými biotopmi, hlavne vo vzťahu k vodnej faune. Voda vo forme priesakov, ale hlavne formou tokov prestupuje z povrchu do podzemia a ako transportné médium splavuje do podzemia niektoré povrchové druhy vodnej fauny. Zároveň prináša do podzemia všetko znečistenie, ktoré sa objavuje v povrchovej vode. Súčasný kvalitatívny stav povrchových a podzemných vôd je nie vždy vyhovujúci, a to aj napriek tomu, že sú tieto vody sčasti zachytené vo vodárenských zdrojoch Vyvieranie a Štôla. Dôvodom je predovšetkým veľmi intenzívny celoročný cestovný ruch na lokalite, množstvo ubytovacích a iných športovo-rekreačných zariadení slúžiacich návštěvníkom Demänovskej doliny, sieť zjazdoviek a vlekov, problém miestnej dopravy vrátane nedoriešenej problematiky parkovania mimo vyznačených parkovacích plôch, lesohospodárska činnosť. V celej vodozbernej oblasti NPP z pohľadu zlepšenia podmienok je tak potrebné prisne dodržiavať ustanovenia zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov, ako aj platného rozhodnutia OÚ ŽP v Liptovskom Mikuláši určujúcich ochranné pásmo vodárenských zdrojov v Demänovskej doline vrátane podmienok ich ochrany. Dôvody spôsobujúce zhoršovanie kvalitatívnych vlastností vôd sa v mnohých prípadoch odrážajú aj na zhoršovaní stavu citlivejších druhov fauny a flóry, biotopov, častí povrchovej krajiny, ktoré sú v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny chránené a zahrnuté do NPR Demänovská dolina, Národného parku Nízke Tatry, územia európskeho významu SKUEV302 Ďumbierske Nízke Tatry, chráneného vtáčieho územia CHVÚ018 Nízke Tatry, prípadne Ramsarskej lokality Jaskyne Demänovskej doliny.

Biotopy európskeho významu nachádzajúce sa vo vodozbernej oblasti NPP:

Brehové porasty deväťsilov (6430)

Kosodrevina (4070*)

Alpínske a subalpínske vápnomilné travinobylinné porasty (6170)

Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (8210)

Nespevnené karbonátové skalné sutiny v montánom až kolínnom stupni (8160*)

Nesprístupnené jaskynné útvary (8310)

Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)

Vápnomilné bukové lesy (9150)

Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy (91Q0)

Smrekové lesy (9410)

Rastlinné druhy európskeho významu nachádzajúce sa na povrchu vodozbernej oblasti NPP: *Dianthus nitidus*, *Pulsatilla slavica*

Chránené rastliny nachádzajúce sa na povrchu vodozbernej oblasti NPP: *Aconitum firmum*, *Arctostaphylos uva-ursi*, *Asperula neilreichii*, *Clematis alpina*, *Crepis alpestris*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Delphinium elatum*, *Dianthus nitidus*, *Dianthus praecox*, *Epipactis atrorubens*, *Epipogium aphyllum*, *Gentiana clusii*, *Gymnadenia conopsea*, *Orchis mascula*, *Pinguicula alpina*, *Primula auricula*, *Pulsatilla slavica*, *Ranunculus alpestris*, *Soldanella carpatica*

Druhy živočíchov európskeho významu nachádzajúce sa na povrchu vodozbernej oblasti NPP: *Carabus variolosus*, *Cottus gobio*, *Bombina variegata*, *Triturus montandoni*, *Lacerta agilis*, *Hyla arborea*, *Myotis myotis*, *Myotis dasycneme*, *Myotis bechsteinii*, *Barbastella barbastellus*, *Microtus taticus*, *Dryomys nitedula*, *Muscardinus avellanarius*, *Sicista betulina*, *Lutra lutra*, *Canis lupus*, *Ursus arctos*, *Lynx lynx*, *Aegolius funereus*, *Alcedo atthis*, *Aquila chrysaetos*, *Tetrastes bonasia*, *Bubo bubo*, *Dryocopus martius*, *Glaucidium passerinum*, *Pernis apivorus*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *Tetrao urogallus*, *Tetrao tetrix*

3. Socioekonomicke pomery

3.1. Historický kontext

Demänovská jaskyňa slobody a Demänovská ľadová jaskyňa sú sprístupnené pre verejnosť a plnia funkcie náučných lokalít ochrany prírody.

Demänovskú jaskyňu slobody objavil A. Král za pomoci A. Mišuru a ďalších prieskumníkov suchým najspodnejším ponorom Demänovky v roku 1921. V roku 1922 vznikla Komisia pre zverejnenie Demänovských jaskýň. V tom istom roku sa začali sprístupňovacie práce prerazením nového vchodu asi 10 m nad Objavným ponorom. V roku 1923 sa inštalovalo dočasné elektrické osvetlenie. Časť jaskyne od Mramorového riečiska cez Veľký dóm až po Zlaté jazierko sprístupnili v roku 1924. V roku 1925 vzniklo Družstvo Demänovských jaskýň, ktoré prevzalo záväzky komisie. V roku 1931 v jaskyni inštalovali nové elektrické osvetlenie a sprístupnená trasa sa predĺžila do Ružovej siene a do Hviezdoslavovho dómu. Jej horné časti od Hviezdoslavovho dómu sa sprístupnili v rokoch 1931 – 1933 (Benický, 1965). V roku 1933 z Medvedej chodby, ktorú objavil J. Zelenka, prekopali nový východ na povrch. Tým sa prehliadková trasa mohla zokruhovať. V rokoch 1934 – 1938 a kratší čas i v povojnovom období vyvíjala činnosť stála vedecká komisia na čele s F. Vitáskom, ktorú zriadilo Družstvo Demänovských jaskýň.

Geomorfologický výskum jaskyne vykonal J. Pokorný v rokoch 1949 – 1950. V rokoch 1948 – 1955 jaskyne Demänovskej doliny skúmal a komplexne zameral A. Droppa. V súčasnosti prevádzkovaný sprístupnený úsek meria 1800 m. Prevýšenie medzi vchodom a Prízemím je -66 m, medzi Prízemím a východom z jaskyne +85 m. V 90. rokoch minulého storočia sa v Demänovskej jaskyni slobody vykonávali ozdravovacie speleoklimatické pobuty (Lucinkiewicz, 1996).

Traduje sa, že Demänovská ľadová jaskyňa je známa odnepamäti. Prvá písomná zmienka o Demänovskej ľadovej jaskyni sa vzťahuje na opis jaskyne nedaleko Liptovského Mikuláša z roku 1672 od J. P. Haina, ktorý sa zaujal o kosti jaskynných medveďov a považoval ich za kosti drakov. Ďalšie zmienky o Demänovskej ľadovej jaskyni sa viažu na G. Buchholtza ml., ktorý v roku 1719 preskúmal jej priestory. Ich opis spolu s nákresom jaskyne poslal M. Belovi, ktorý tieto údaje zverejnil v roku 1723. Množstvo nápisov na stenách a zachovaná bohatá literatúra svedčia o veľkom záujme vtedajších vedeckých kruhov i širšej verejnosti o jaskyni. Na stenách sú aj podpisy významných osobností slovenských dejín. Prvotné turistické sprístupnenie Demänovskej ľadovej jaskyne sa udialo asi v polovici 19. storočia, hoci už predtým sa zásluhou demänovského komposesorátu upravili vstupné strmé a zľadovatené časti jaskyne (Lalkovič, 2003). Ďalšie úpravy vykonal v roku 1875. Až do roku 1930 sa prehliadka jaskyne zabezpečovala pri osvetlení podzemných priestorov fakľami a sviecam, na viacerých úsekoch po drevených schodoch (Benický, 1965). Jaskyňu nanovo sprístupnili v rokoch 1950 – 1952, vrátane zavedenia elektrického osvetlenia. V rokoch 1974 – 1976 sa rekonštruovala prehliadková trasa a sprístupnil sa Štrkový dóm. Sprístupnených je 650 m s výškovým rozdielom -48 m. Prehliadková trasa je však dlhšia, pretože návštevníci sa Čierrou galériou vracajú z Dómu pagod späť do Belovho dómu, odkiaľ zostupujú do zaľadeného Kmeťovho domu. V roku 1981 sa dostaval nový vstupný objekt jaskyne (nahradil objekt, ktorý vyhorel v auguste 1978). Prevádzkové problémy si vyžiadali jeho nadstavbu, ktorá sa zrealizovala v rokoch 2002 – 2003.

3.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Demänovská jaskyňa slobody je najviac navštevovanou sprístupnenou jaskyňou na Slovensku. Je veľmi atraktívou turistickou destináciou na Slovensku, dostatočne známou aj v zahraničí, najmä v okolitých stredoeurópskych štátach. Od sprístupnenia podzemím tejto jaskyne prešli milióny návštevníkov. Najvyššiu návštevnosť 277 313 osôb dosiahla v roku 1962, keď Demänovská ľadová jaskyňa bola zatvorená kvôli rekonštrukčným prácам (Benický, 1963). V rokoch 1958 – 1966, 1970 – 1974, 1976 – 1977 a v roku 1987 jej návštevnosť presiahla 200-tisíc osôb. Vo väčšine ostatných rokov ju ročne navštíviло prevažne 150- až 180-tisíc turistov, v roku 2009 v dôsledku zavedenia novej meny a hospodárskej krízy návštevnosť náhle poklesla pod 100-tisíc osôb. Na celej prehliadkovej trase sa nové zábradlie z antikorovej (nehrdzavejúcej) ocele inštalovalo v rokoch 2007 – 2009.

Hoci Demänovská ľadová jaskyňa je otvorená iba od 15. mája do 30. septembra (mnoho rokov iba do 15. septembra) jej ročná návštevnosť v roku 2003 dosiahla až 106 769 osôb, v roku 2005 106 294 osôb. V roku 2005 mala Demänovská ľadová jaskyňa priemernú dennú návštevnosť 893,2 osôb – najvyššiu zo všetkých sprístupnených jaskýň na Slovensku. Demänovská jaskyňa slobody mala v tom istom roku priemernú dennú návštevnosť 565,9 osôb. Dlhodobo si Demänovskú ľadovú jaskyňu ročne prezrelo 50- až 70-tisíc návštevníkov. Vysoká návštevnosť oboch sprístupnených jaskýň v Demänovskej doline súvisí s celkovým rozvojom turizmu na Liptove (Nudzíková 1999; Gall a Nudzíková, 2006). Rekonštrukcia prehliadkového chodníka s použitím antikorových oceľových konštrukcií sa vykonalá v rokoch 2010 – 2012.

Na prístupových trasách k Demänovskej jaskyni slobody a Demänovskej ľadovej jaskyni sú náučné chodníky, ktoré návštevníkom poskytujú informácie o prírodných hodnotách NPR Demänovská dolina, vývoji Demänovských jaskýň, ako aj rozšírení krasu a jaskýň na Slovensku.

Zámer sprístupniť Demänovskú jaskyňu mieri sa začať realizovať razením vstupných štôlní a spojovacej štôlne medzi Suchou chodbou a Ružovou galériou. V 80. rokoch minulého storočia pokračoval budovaním prehliadkového chodníka. Neskôr sa sprístupňovacie práce zastavili, najmä z environmentálnych dôvodov vrátane ochrany vodného zdroja v jaskyni Vywieranie.

Do nesprístupnených jaskýň môžu vstúpiť do jaskyne môžu iba osoby, ktoré disponujú príslušným rozhodnutím orgánu ochrany prírody o povolení vstupu do ich podzemia.

3.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cielov ochrany

V sprístupnených častiach jaskynného systému treba dokončiť inováciu technickej infraštruktúry pozdĺž prehliadkových trás, aby sa odstránili environmentálne problémy súvisiace s využívaním a udržiavaním starých zariadení (rast nežiaducej vegetácie okolo reflektorov produjúcich teplo, odstraňovanie zvyškov starých náterov a aplikácia nových náterov zábradlia s negatívnymi vplyvmi na jaskynné prostredie, odstránenie, úprava alebo výmena časti technickej infraštruktúry nevhodne zasahujúcej do jaskynného prostredia. Na zabranenie vstupu nepovolaných osôb vykonať rekonštrukciu uzáverov do nesprístupnených častí jaskynného systému, jednotlivé uzávery priebežne kontrolovať a udržiavať v dobrom technickom stave. Staršie technické zariadenia potrebné na speleologický prieskum a zabezpečovania odborných činností a starostlivosti o jaskynné ekosystémy nahradiť novými z materiálov, ktoré nemajú negatívny vplyv na jaskynné prostredie.

Realizovať doplňujúce výskumy a pokračovať v monitorovaní vybraných zložiek jaskynného prostredia (voda, klíma, fauna) s cieľom prijímať operatívne opatrenia na ich ochranu vrátane identifikácie a eliminácie negatívnych antropogénnych vplyvov z nekrasovej časti povodia Demänovky a Zadnej vody s intenzívnym rozvojom cestovného

	OKRESNÝ ÚRAD ŽILINA	Telefón ++421/041/ 507 6806	Fax ++421/041/507 6809	E-mail Jan.Rybar2@minv.sk	Internet www.minv.sk	IČO 00151866
--	---------------------------	--------------------------------	---------------------------	--	--	-----------------

ruchu. V spolupráci so Správou Národného parku Nízke Tatry a orgánmi ochrany prírody aktívne presadzovať, aby pokračujúce negatívne antropogénne zásahy v oblasti Záhradiek (oblasť ponorov) a Jasnej (stavba ubytovacích zariadení, rozširovanie zjazdoviek, ťažba dreva, budovanie lesných ciest a pod.) nespôsobovali nadmerné negatívne vplyvy na jaskynný systém (zrýchlenie odtoku vody, znečistenie vód pred ponormi vrátane splavovanie poszpového materiálu zo zimnej údržby ciest, zrýchlená erózia pôdy s jej splavovaním do podzemia a iné).

S cieľom detailne poznať priestorové súvislosti medzi jednotlivými časťami jaskynného systému, ponormi a ostatnými povrchovými krasovými javmi domerať doteraz nezdokumentované podzemné priestory.

4. Ciele starostlivosti a opatrenia na ich dosiahnutie

4.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

- zlepšiť stav poznania jaskynných biotopov
- zlepšiť a stabilizovať stav jaskynných biotopov a biotopov jaskynnej fauny
- zabezpečiť praktickú starostlivosť o národnú prírodnú pamiatku, ktorá bude viest' k zlepšovaniu podmienok jej ochrany a prírodných hodnôt
- eliminovať negatívne antropogénne faktory v celom povodí národnej prírodnej pamiatky
- zvyšovať environmentálne povedomie o národnej prírodnej pamiatke a jej hodnotách
- zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov a objektov ležiacich na území NPR Demänovská dolina a ochranného pásma NPP Demänovské jaskyne, ktorí svojou činnosťou nepriamo ovplyvňujú alebo ohrozujú hodnoty národnej prírodnej pamiatky

4.2. Stanovenie operatívnych cieľov

- zabezpečenie doplňujúceho výskumu zložiek jaskynných geosystémov (štruktúrno-geologický, hydrologický, klimatologický, biospeleologický výskum a monitoring)
- podpora speleologickej výskumu a prieskumu
- zlepšenie súčasného stavu jaskynných biotopov prostredníctvom:
 - odstránenie znečistení a obnova narušených častí po sprístupňovacích prách v Demänovskej jaskyni mieru a Demänovskej jaskyni slobody
 - renovácie existujúcej technickej infraštruktúry v jaskyniach
 - čistenia a uzatvárania jaskýň
- kontrola dodržiavania podmienok ochrany v zmysle § 24 ods. 9 a 10 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny vztahujúca sa na ochranné pásmo NPP Demänovské jaskyne
- zabezpečenie aktívnej komunikácie a prípravy odborných podkladov pre konania orgánov štátnej správy a iných žiadateľov, ktorá znižuje riziko negatívnych antropogénnych vplyvov na lokalitu
- zlepšenie úrovne propagácie NPP Demänovské jaskyne formou:
 - prípravy a vydania náučných a informačno-propagačných materiálov pre návštěvníkov sprístupnených jaskýň, ako aj ďalších materiálov pre účely zvyšovania environmentálneho povedomia o národnej prírodnej pamiatke, zhodenie a inštalácia modelu kostry jaskynného medveďa v Demänovskej lادovej jaskyni
 - prípravy a vydania odborných materiálov venovaných národnej prírodnej pamiatke, propagácie odborných výsledkov na vedeckých konferenciach a iných podujatiach
 - opravy a aktualizácie náučných chodníkov a panelov

4.3. Navrhované opatrenia a regulatívy

Všeobecným opatrením je dôsledné dodržiavanie príslušných ustanovení § 24 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, týkajúceho sa ochrany jaskynného prostredia.

V záujme zachovania populácií chránených a vzácnych druhov fauny sú z hľadiska praktickej ochrany dôležité tieto preventívne opatrenia:

- monitorovať stav a charakter biotopov jaskynnej fauny a udržiavať ich v priaznivom stave
- monitorovať klimatologické a hydrologické pomery lokality ovplyvňujúce stav jaskynných biotopov
- usmerniť, resp. účinne obmedziť také aktivity v jaskyniach, ktoré by mohli byť zdrojom znečisťovania podzemných vód, alebo ktoré by mohli narúšať a meniť prirodzený charakter vodného režimu
- nevynášať pôvodné jaskynné sedimenty von z jaskyne, najmä nezasahovať do prirodzeného stavu výskytu organickej hmoty v jaskyni (napr. napadaný alebo splavený rastlinný a pôdný materiál, exkrementy živočíchov a pod.), ktorá je kľúčovým zdrojom potravy pre väčšinu jaskynných živočíchov
- neodstraňovať z jaskyne všetku drevnú hmotu exponovanú v podzemí dobu dlhšiu ako jeden rok, ale ponechať aspoň malú časť starej výdrevy na prirodzený rozklad ako živný substrát pre mikroorganizmy a živočíchy (ak je nutné ju vyniesť von z jaskyne, vynesený materiál treba ponechať vonku v tesnej blízkosti jaskyne aspoň po dobu 1 mesiaca, aby prítomné jaskynné živočíchy mohli materiál včas opustiť a presunúť sa opäťovne do podzemia, a až potom sa môže materiál odvieziť a zlikvidovať)
- v častiach Demänovskej jaskyne mieru (od Dómu vyvierania a Kaskádovej chodby po prerážku do Demänovskej jaskyne slobody) a Demänovskej jaskyne slobody (Suchá chodba, Mramorové riečisko) odstrániť

- staré znečistenia s cieľom obnoviť, resp. čo v najväčšej miere ich prinavrátiť do pôvodného stavu pred narušením sprístupňovacimi prácmi z 70. a 80. rokov minulého storočia
- inovať zastaralú technickú infraštruktúru sprístupnených častí jaskynného systému s cieľom minimalizácie jej vplyvov na jaskynné prostredie a miestnu faunu (napr. zmena svietidiel za menej energeticky náročné pri produkcií menšieho množstva tepla so znížením tvorby nežiaducej zelene – tzv. lampenflóry, výmena starého skorodovaného zábradlia za nové zabradlie z nehrdzavejúcej ocele)
 - v prípade rekonštrukcie alebo výmeny vstupných uzáverov v Demänovskej ľadovej jaskyni, Pustej jaskyni alebo jaskyni Vyvieranie treba zabezpečiť vyhovujúce otvory na prelet netopierov, ako aj prízemné otvory a prieduchy umožňujúce prechod terestrickým živočíchom (bezstavovce, obojživelníky, zemné cicavce a pod.), a dbať na to, aby sa výmenou uzáverov zásadne nezmenila jaskynná mikroklíma

Harmonogram opatrení

Úloha	Termín	Zodpovedný	Spolupráca
1. Legislatíva			
2. Praktická starostlivosť			
Vycistenie a obnova narušených častí Demänovskej jaskyne mieru, Suchej chodby a Mramorového riečiska Demänovskej jaskyne slobody po bývalých sprístupňovacích prácach v 70. a 80. rokoch minulého storočia	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Vycistenie jazierok v Čarovnej chodbe Demänovskej jaskyne slobody (znečistené pri speleologickej objavoch v 30. rokoch minulého storočia)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Rekonštrukcia uzáverov vchodov do Demänovského jaskynného systému cez Pavúčiu jaskyňu a Jaskyňu trosiek	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Výmena a doplnenie kovových rebríkov a ďalších prostriedkov potrebných na vystrojenie jaskýň pre speleologickej výskum a prieskum	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Rekonštrukcia elektroinštalácie v Demänovskej ľadovej jaskyni, Demänovskej jaskyni slobody a Demänovskej jaskyni mieru	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Rekonštrukcia prehliadkovej trasy v Mramorovom riečisku Demänovskej jaskyne slobody a v Demänovskej jaskyni mieru	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Zabezpečenie stráže prírody (speleologickej strážnej služby)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Údržba uzáverov vchodov do jaskynného systému	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Oprava značenia ochranného pásma NPP Demänovské jaskyne	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
3. Výskum, monitoring a dokumentácia			
Štruktúrno-geologický výskum Demänovského jaskynného systému	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	

OKRESNÝ
ÚRAD
ŽILINA

Telefón
++421/041/ 507 6806

Fax
++421/041/507 6809

E-mail
Jan.Rybar2@minv.sk

Internet
www.minv.sk

IČO
00151866

Hydrologický monitoring Ramsarskej lokality Jaskyne Demänovskej doliny – pokračovanie (prevádzkové náklady + nákup novej monitorovacej techniky)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Stopovacie skúšky na zistenie spojitosti prúdenia podzemných vód vo vybraných častiach Demänovského jaskynného systému	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Klimatologický monitoring Demänovskej ľadovej jaskyne, Demänovskej jaskyne slobody a ďalších jaskýň systému (prevádzkové náklady + nákup novej monitorovacej techniky)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Chireptorologický monitoring vo vybraných častiach Demänovského jaskynného systému – pokračovanie	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Výskum fauny bezstavovcov vo vybraných častiach systému – pokračovanie	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Meračská dokumentácia Demänovského jaskynného systému – zameranie doteraz nezdokumentovaných častí v Demänovskej ľadovej jaskyni, Demänovskej jaskyni mieru, Demänovskej jaskyni slobody a Pustej jaskyne (zostavenie a vydanie Atlasu NPP Demänovské jaskyne) + prístrojové vybavenie (3d laser skener, softvér, príslušenstvo)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	Slovenská speleologická spoločnosť
Vybavenie speleologicou a prístrojovou technikou (čelové svietidlá, výstroj)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Obnova náučných panelov na prístupovom chodníku k Demänovskej jaskyni slobody	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Zhotovenie a inštalácia modelu kostry jaskynného medveďa v Demänovskej ľadovej jaskyni	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Zostavenie a vydanie náučnej a obrazovej prezentačnej publikácie o NPP Demänovské jaskyne a Atlasu jaskýň Demänovskej doliny (knižné publikácie)	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Príprava a vydanie informačno-propagačných materiálov o NPP Demänovské jaskyne	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	
Práca odborných pracovníkov	2018 – 2021	ŠOP SR Správa slovenských jaskýň	

Stanovenie merateľných indikátorov plnenia opatrení

Úloha	Merateľné indikátory
Vyčistenie a obnova narušených častí Demänovskej jaskyne mieru, Suchej chodby a Mramorového riečiska Demänovskej jaskyne slobody	vyčistené a obnovené časti jaskýň podľa projektovej dokumentácie
Vyčistenie jazierok v Čarovnej chodbe Demänovskej jaskyne slobody	vyčistené jazierka (vodné jaskynné biotopy)
Rekonštrukcia uzáverov vchodov do Demänovského jaskynného systému cez Pavúčiu	funkčné uzávery vstupov jaskýň (2)

OKRESNÝ
ÚRAD
ŽILINA

Telefón
++421/041/ 507 6806

Fax
++421/041/507 6809

E-mail
Jan.Rybar2@minv.sk

Internet
www.minv.sk

IČO
00151866

jaskyňu a Jaskyňu trosiek	
Výmena a doplnenie kovových rebríkov a ďalších prostriedkov potrebných na vystrojenie jaskýň pre speleologický výskum a prieskum	jaskyne vystrojené technickými prostriedkami pre bezpečný pohyb pri ochrane, výskume a prieskume
Rekonštrukcia elektroinštalácie v Demänovskej ľadovej jaskyni, Demänovskej jaskyni slobody a Demänovskej jaskyni mieru	prehliadkové trasy jaskýň vybavené rekonštruovanou elektroinštaláciou podľa projektových dokumentácií
Rekonštrukcia prehliadkovej trasy v Mramorovom riečisku Demänovskej jaskyne slobody a v Demänovskej jaskyni mieru	rekonštruované prehliadkové trasy s novým zábradlím podľa projektovej dokumentácie
Zabezpečenie stráže prírody	zabezpečený dohľad nad lokalitou (vlastní aj zmluvní pracovníci)
Údržba uzáverov vchodov do jaskynného systému	funkčné uzávery vstupov jaskýň
Oprava značenia ochranného pásma NPP Demänovské jaskyne	udržiavané značenie ochranného pásma
Štruktúrno-geologický výskum Demänovského jaskynného systému	odborná správa
Hydrologický monitoring jaskyne	aktuálna databáza, odborná správa
Stopovacie skúšky na zistenie spojitosti prúdenia podzemných vôd	odborná správa
Klimatologický monitoring jaskýň	aktuálna databáza, odborná správa
Chireptorologický monitoring vo vybraných častiach Demänovského jaskynného systému	aktuálna databáza, odborná správa
Výskum fauny bezstavovcov	aktuálna databáza, odborná správa
Meračská dokumentácia, zostavenie a vydanie Atlasu NPP Demänovské jaskyne), zakúpenie prístrojového vybavenia (3d laser skener, softvér, príslušenstvo)	zamerané časti jaskýň podľa projektu, vydanie atlasu, prístrojové vybavenie
Vybavenie speleologickou a prístrojovou technikou (čelové svietidlá, výstroj)	pracovisko vybavené technikou podľa projektu
Obnova náučných panelov na prístupovom chodníku k Demänovskej jaskyni slobody	obnovené náučné panely
Zhotovenie a inštalácia modelu kostry jaskynného medveda v Demänovskej ľadovej jaskyni	zhotovený model
Zostavenie a vydanie náučnej a obrazovej prezentačnej publikácie o NPP Demänovské jaskyne (dve knižné publikácie)	vydané publikácie (2)
Priprava a vydanie informačno-propagačných materiálov o NPP Demänovské jaskyne	vydané informačno-propagačné materiály

4.4. Opatrenia a regulatívy vyplývajúce z príslušného medzinárodného dohovoru

Zabezpečenie starostlivosti a ochrany NPP Demänovské jaskyne, ktorá je súčasťou lokality „Jaskyne Demänovskej doliny“ zaradenej do zoznamu medzinárodne významných mokradí (Ramsarský dohovor o mokradiach). V zmysle Ramsarského dohovoru je potrebné sklíbiť využívanie a ochranu lokality tak, aby bol dlhodobo udržaný jej ekologický charakter. V rámci konceptu múdreho využívania mokradí vyplývajúceho z dohovoru je potrebné na lokalite zabezpečiť dlhodobo udržateľné využívanie mokrade bez narušenia prírodných vlastností daného ekosystému, ako aj výskum, výchovu a vzdelávanie spojené so správou a manažmentom mokrade. V rámci manažmentových opatrení je nevyhnutný hydrologický monitoring zameraný na kvalitu aj kvantitu vodnej zložky, ako aj doplnkový biovýskum, ktorý doplní poznatky o druhovej pestrosti a početnosti v rámci jaskynného systému.

5. Spôsob vyhodnocovania plnenia programu starostlivosti

Jednotlivé navrhované opatrenia budú zaradené do projektu financovaného zo štrukturálnych fondov EÚ a plánov hlavných úloh Štátnej ochrany prírody SR, Správy slovenských jaskýň. Plnenie projektov štrukturálnych fondov EÚ sa priebežne kontroluje (pravidelné spracovávanie monitorovacích správ), plnenie plánov hlavných úloh Štátnej ochrany prírody SR sa vyhodnocuje k I. polroku a ku koncu každého kalendárneho roka.

6. Záverečné údaje

6.1. Použité podklady a zdroje informácií

- Auxt, A. – Rehorovská, K. – Danko, D. (2008). Demänovská dolina, návrh ochranných pásiem vodárenských zdrojov. Manuskript, HES-COMGEO spol. s r. o., Banská Bystrica, 44 s. + prílohy
- Auxt, A. – Malík, P. – Klačanová, Z. – Pristaš, P. – Filo, J. – Šuchová, M. – Gretsich, J. – Gregor, M. – Bottlík, F. – Mikita, S. – Pažická, A. – Buček, S. – Černák, R. – Nagy, A. – Michalko, J. – Maglaj, J. – Máša, B. – Švasta, J. – Danko, D. (2012). Doplnkový hydrogeologický prieskum a monitoring ramsarskej lokality – jaskyne Demänovskej doliny. Manuskript, Geofond, ŠGÚDŠ, Bratislava, 181 s.

6.2. Doklad o prerokovaní programu starostlivosti s vlastníkmi dotknutých pozemkov

6.3. Schvaľovací protokol

7. Prílohy

7.1. Mapa predmetov ochrany

7.2. Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov

Jaskyne sú v zmysle čl. 4 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo vlastníctve Slovenskej republiky a aktivity programu starostlivosti budú vykonávané v podzemí jaskýň.

Identifikácia vlastnícko-užívateľských vzťahov pre vchody do jaskýň využívané v rámci projektu:

k.ú. Demänovská Dolina

Jaskyňa	Vchod	Parcela KNC	Parcela KNE	Druh pozemku	LV	Vlastník
Demänovská ľadová jaskyňa	1, 3		326/12		207	322 vlastníkov - 'Spoločenstvo býv. urbarialistov a komposesorát, Pozemkové spoločenstvo Vrbica - Liptovský Mikuláš
Demänovská ľadová jaskyňa	2		325/2		205	51 vlastníkov
Pavúčia jaskyňa	1, 2		326/11		206	Kresťanko Róbert r. Kresťanko, Mgr, Hraničná 340/15, Bratislava, SR Podiel: 1/1
Pustá jaskyňa	1		425/1		384	SPF + 10 vlastníkov
Pustá jaskyňa	2, 3		330/3		209	913 vlastníkov 'Spoločenstvo býv. urbarialistov a komposesorát, Pozemkové spoločenstvo Vrbica - Liptovský Mikuláš
Demänovská jaskyňa slobody	1, 2	2957/88, 2957/89		zastavaná plocha	299	SR – Štátnej ochrane prírody SR
Jaskyňa trosiek	1		413		384	SPF + 10 vlastníkov
Demänovská jaskyňa mieru	1	2957/98			223	Malírik, s.r.o., Lesnícka 10, Liptovský Mikuláš, PSČ 031 01, SR Podiel: 1/1
Demänovská jaskyňa mieru	2		325/2		205	51 vlastníkov

7.3. Mapy navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách alebo jednotkách priestorového rozdelenia lesa

7.4. Doklad o prerokovaní programu starostlivosti s vlastníkmi dotknutých pozemkov

7.5. Schvaľovací protokol